

Zeytinburnu'nda Ercişli Bir Usta Âşık

Ahmet Poyrazoğlu

Sözlü Tarih Çalışması

Süleyman Şenel

Ressam Ömer Onay'ın "Gece Düşü" Tablosu

Zeytinburnu'nda Ercişli Bir Usta Âşık

Ahmet Poyrazoğlu

Süleyman Şenel

Sözlü Tarih Çalışması

Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları
Kitap No: 91

Yayın Koordinatörü
Sertaç Güleç
Nurullah Yıldız

Zeytinburnu'nda Ercişli Bir Usta Âşık
Ahmet Poyrazoğlu

Yazarı
Süleyman Şenel

ISBN 978-625-95891-6-9
TC Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 20640

1. Baskı
İstanbul, Kasım 2025

Yapım:
buzzagi
www.buzzagi.com

Yayın Editörü
İlhan Efe

Metin Çözümleme / Redaksiyon
Celal Volkan Kaya

Nota Dizgisi
Mithat Arısoy

Kitap Tasarım
Hayrettin Onay

Kitap Uygulama / İllüstrasyon
Taha Yiğit Efe

Kamera Kayıt:
Faruk Çalışkan

Baskı-Cilt:
Kültür Sanat Basımevi
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi ZB7-ZB11
Topkapı - Zeytinburnu / İSTANBUL

Sertifika No:44153

Görsel / İşitsel Arşiv:

Ahmet Poyrazoğlu
Ali Dağ
Kalan / Nilüfer Saltık
Kubilay Dökmetaş
Nazender Süzer - Gürsel Gökçe
Necmettin Karaca
Ömer Onay
Süleyman Şenel
Zeytinburnu Belediyesi

©Bu kitapta yayınlanan yazı, resim ve notaların tüm hakları saklıdır.
Tamamen ya da bir bölümü izin alınmadan, fotokopi dahil, optik,
elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla kopyalanamaz,
çoğaltılamaz, yayınlanamaz.

Zeytinburnu'nda
Ercişli Bir Usta Âşık

Ahmet Poyrazoğlu

Sözlü Tarih Çalışması

Süleyman Şenel

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / Ömer Arısoy [Zeytinburnu Belediye Başkanı]	15
ÖNSÖZ / Süleyman Şenel	16
KISALTMALAR	21

AHMET POYRAZOĞLU'NUN DİLİNDEN

ERCİŞ YILLARI VE ERCİŞ'TE ÂŞIKLIK GELENEĞİ...

Aile	25
Dünyaya Gelişim	25
Poyrazoğulları [=Boyrazoğulları] / Boyrazlı Aşireti	25
Soyadı Kanunu Çıkınca	26
Babam Enver Hoca	26
Güllü Ana ve Ana Tarafım	28
Dedem Rızvan Ağa	28
Büyüknenem Gülçin Nene	29
Çocukluk... Eğitim...	30
Evimiz, Divanhane idi	30
Sanatkâr Bir Aile	30
Çocukluğum ve Yetiştığım Çevre	31
9 Yaşında İlkokula... 35 Yaşında Üniversiteye...	32
Evlilik	33
Eğitim Hayatı / İş Hayatı	33
Ercişli Emrah ve Erciş'te Âşıklık Geleneği	35
Erciş Güzellemesi	35
Ercişli Emrah ve Emrah-Selbihan Hikâyesi...	36
Erciş'in Usta Hikâye Anlatıcıları ve Ercişli Âşıklar	37
Erciş'e Gelen Gezgin Âşıklar	39
Dedem Hafız Asker ve Âşık Summânî	39
Şiir: Geldim kabristana uğradı yolum [burdadır]/Summânî]	40
Dayım Kerem Dede	40
Âşıklık Hevesinin Uyanmasından, Âşıklıkta Tanınmaya...	42
Âşıklığa Meylim ve Sazın Tellerine İlk Dokunuş	42
Rüyamda Ateşe Attılar	43
İlk Şiirim	44
Âşık Kahveleri Okulum Oldu	45
Âşıklık Diplomam Adilcevaz ve Ahlat'tan...	47
Öğretmenlik ve Âşıklık Bir Arada...	49
Coşkun'dan Poyrazoğlu'na Mahlasım	49
Türkiye Geneline Tanınışım	51

ERCİŞ'TEN ZEYTİNBURNU'NA...

Zeytinburnu... Yeni Dünyada Yaşam Kavgası	57
Şiir: Okundu ezanlar çıktım sıladan [dağlar]	57
İstanbul'a, Zeytinburnu'na Tayin...	57
Şiir: Kader beni mecbur etti [geldim]	57
Şiir: Gam kasavet duman çöktü başıma [düştüm]	58
Zeytinburnu'nun Değişen Kültürel Dokusuna Derman Biziz	59
Zeytinburnu, Erciş'e Benziyor	59
Zeytinburnu'nda Gördüğüm Rüya	60
Cümle dünya sizin olsun	61
Şiir: Cümle dünya sizin olsun [Bir dost bir post yeter bana]	61
Zeytinburnu Bozkurt İlköğretim Okulu ve Öğretmenlikten Emeklilik	62
Okul Müdürü Kâzım Güres ve Dergi Parasından Çıkan Kargaşa	62
Bozkurt İlköğretim Okulu'nda da Meslektaş Kıskançlığı	63
Zeytinburnu Günlerinde, Âşıklarla Buluşmalar...	63
Zeytinburnuluların Âşıklara İlgisi	64
Zeytinburnu'nun Kahveleri, Dernekleri	65
Zeytinburnu'nda Bir "Âşıklar/Ozanlar Evi" Olsa!	67
Zeytinburnu Çok Değişti	68
Şiir: Çok geriydi yıllar önce [Zeytinburnu çok değişti]	68
Ömer Arısoy	68
Şiir: Bilgide emsalsiz dengi bulunmaz [Ömer Başkan]	69
Zeytinburnu'nda Yaşadığım Birkaç Anı...	70
Minibüs Hattında: Şaban Ağa Benim!	70
Zeytinburnu Tıp Merkezi'nde...	70
Şiir: Sazım sözüm ile yöneldim sana [Kadir Mevlâm bu garibe şifa ver]	71
Hurşit Bey'in Cenazeleri	72
Zeytinburnu Belediye Başkanı Ömer Arısoy'u Ziyaret ve Huzurlarında İrticâlen Okunan Deyişler...	73
Şiir: Siz geldikten sonra bur'ya [Zeytinburnu çok değişti]	73
Şiir: Herkesin derdine derman [Ömer Başkan]	73
ERCİŞLİ ÂŞIK EMRAH'IN İZİNDE...	
Derlemecilikten Yazarlığa...	77
Gezgin Âşıklık ve Hikâye Derlemeciliği	77
Derlemelerim ve Bildiğim Âşık Hikâyeleri	78
Derlediğim Emrah ve Selbihan Hikâyesi	79
Kültür Araştırmacısı ve Yazar Ahmet Poyrazoğlu	80
Erciş'te Ercişli Emrah İle Selbihan Piyesi	81
Emrah ve Selbihan Piyesinden, Emrah ve Selvihan Balesine	83

SANAT YOLUNDA ADIM ADIM...

İ M Ç Yollarında...	95
Plak Döneminin Son Zamanlarına Yetiştim...	95
Unkapanı'na Ayak Atışım...	95
Kaset Döneminde...	97
Erzurum Yolunda, Tırda Hoş Sürpriz	97
CD [Compact Disc] Dönemi...	99
Sinemada...	102
Üç Filmde Rol Aldım	102
Kaçak Kaymakam Çekimlerinden Bir Anı	102
Radyo-Televizyon Programlarım	103
Bir Reklam Projesinde	103
Şiir: Âşıklar Atışması	
Güzellerin yüreğini deler alımı [geçer (Ford Cargo/Kamyon)]	103
Ödüller, Plaketler...	104
Benim Gerçek Ödülüm...	104
ANILAR...	
Aklıma Geldikçe...	111
Lisedeyken...	111
Manevî Öğretmenim Nail Tan	111
Tek Başına Dağ Başında Öğretmen	112
Doluca Köyü'nde İki Kürt Kızı: Zeze ile Göze	112
Şiir: Kurukafa ile Deyişme	
Aldı Poyrazoğlu [Sen bizim okula nakil mi geldin (kurukafa)]	113
Âşık Hikâyelerinde, Âşıkların Maşukaları Nereli?	114
Gelinlerin Duvağı Ne Zaman Beyaz Oldu?	114
Vanlı/Ercişli Âşık Kıyafeti	114
Âşık Kıyafetim ve Şerif Şölen'in Başına Gelenler	114
Yâr Ağladı Ben Ağladım	115
Şiir: Yıllar sonra karşılaştık [Yâr ağladı ben ağladım]	116
Hüsamettin Subaşı ve Bir Garip Sahiplenme Olayı	117
Kahtalı Mıçı'den Emrah Baba'ya Selam...	118
Arif Sağ Dershanesi'nde: Bundan Sonra Buraya Gelme!	119
Bir Başka Sahiplenme Olayı	119
Garip Bir Sahiplenme Olayı Daha...	120
İncecik'ten Bir Kar Yağar...	122
Konya Âşıklar Bayramı'nda, Âşık İsmail Azeri Güzellemesi	122
Konya Âşıklar Bayramı'nda Bir Dudakdeğmez Atışmasında...	123
Kara Yer	123

Şiir: Aldanma dünyaya servete vara	123
Bir Dost Yüzü Görünce	124
Şiir: Ruhumdaki sıkıntılar def olur	124
Bölgemizin Âşıklarını Tanıyor Muyuz?	124
Şiir: Dağılmış meclisler ötmüyor sazlar	124
Devrimizin Âşıklarına...	125
Şiir: Devrimizde pekçok âşık var amma	125
Neden ve Nasıl Âşıklık Yapıyorum? Ben Kimim?	125
Şiir: Senelerdir bu sevdayı çekerim [böyle]	125
Şiir: Başım dağlar gibi mağrur değilim [söyleyin]	126
Vuruldu Bir Civan Bağlarbaşı'nda	126
Şiir: Yirmi üç aralık cuma sabahı [Bağlarbaşı'nda]	126
Âşık Sazı Beline Bağlayınca...	127
Poyrazoğlu'ndan Bir Fıkra	127
Kısa Kısa...	127
Ordan — Burdan...	
İlk Sazım	130
Divan Sazı	130
Divan Sazına Mızrap	131
Sazımın Perdeleri	131
Şiir: Saza, Günah Deme Hoca	132
Usta Malı...	132
Bana Soruyorlar: Nasıl Şiir Yazıyorsun?	132
Kökü Olmayan Müzik Yaşamaz	133
Âşıkların Medya ile Kavgası	134
Fikrî Haklarımızı da Savunamıyoruz	135
Âşıkların Harman Olduğu Yer: Konya Âşıklar Bayramı	135
Niçin Âşık İsimlerini, Mahlasları Şiirden Çıkıyorlar	136
Poyrazoğlu, Ozan mıdır Âşık mı?	138
Âşıklık, Bir Hak Vergisi... Gönülden Gelir...	138
Ercişli Âşık Emrah'ın Geç Kalmış Çırağıyım	138
Şiir: Gördüm Emrahı	139
Eski Âşık Kahveleri	139
Âşıklarla Yaptığım Karşılaşmalardan / Atışmalardan Örnekler	140
Âşıklığın Şah Dönemini Yaşıyoruz... Ama!	140
Eski Zamana Göre Çok Gerideyiz	140
Devletin Değil Halkın Ozanı Olmalı	141
Poyrazoğlu'nun Gizli Çırakları	142
Poyrazoğlu'nun Velihti...	142

Gençlerimiz Umudumuz	143
Geleceğe Dair... Arzum Budur!	143
TRT Belgeseli'nde Ahmet Poyrazoğlu'nu Takdim...	144
BİZİM ELLER NE GÜZEL ELLER	
Erciş! Her Daim Aklımda...	147
Düşer Yâdıma Bazı Bazı...	147
Şiir: Anam babam hepimiz bir odada [unutamadım]	147
Erciş'in Uçan Balıkları...	148
Bir Başka İnci Kefali Efsanesi...	149
Gurgur Baba Efsanesi...	149
Kara Yusuf Şah ve Kadem Hatun	150
Yusuf Çavuş'un Hikâyesi	151
Patnoslu Kör Hüseyin Paşa ve Oğlu Haydar	152
Ercişli Emrah'la, Poyrazoğulları Sülalesi Akraba mı?	153
Enver Hoca'nın Okuması	154
Posoflu Âşık Müdâmî Erciş'te...	154
Posoflu Müdâmî'nin Erciş Güzellemesi/1956	156
Şiir: Seyrettim her yanı misâl-i cennet [Erciş'te]	156
Âşık Üzeyir Fakirî	157
Posoflu Müdâmî'nin Ahrete Gidip Dönmesi	158
Pertev Naili Boratav'dan Âşık Müdâmî'ye Bir Soru: Hangi Köroğlu?	159
Âşık Veysel'in Erciş'e Gelişi...	159
Şiir: Hani nerde senin bir çift bülbülün [bağlar]	159
Âşık Veysel'in Âşık Davut Telli ile Dostluğu...	160
Şiir: Eğlen be hey koca dünyâ [Veysel'i Veysel'i]	161
Âşık Veysel Dedi Ki: "İnce Halil de, Turnalar'ı Davut'tan Aldı"	162
Âşık Davut Sularî, Erciş'te...	162
Deli Ahmet, Kahveye Dalınca...	163
Âşık Reyhânî Usta ile İrticâlen Bir Tekellüm Sohbet...	163
Şiir: Bir tekellüm açam yedi [Sekiz desen kabul etmem]	163
Emrah'ı Tiflis'te Zindana Atınca...	164
Hafız Şevket'ten Bir Anı..	165
Güllü Anam Ölüm Döşeğinde	165
Şiir: Dinle oğul dinle diyim derdimi [çıkımyı]	165
Ustam Ömer Ummânî Ölüm Döşeğinde...	166
Şiir: Kulak ver sesime Ummânî Baba [geldim]	166
Şiir: Emrah gibi hasta düştüm yatarım [getirdin]	166
Şiir: Gam yeme ustam Ummânî [Billâhi Mevlâm kerîmdir]	167
Şiir: Ağ yolun başında gezdiğim günler [O güzel günleri unutamadım]	168

POYRAZOĞLU MUSİKİSİ...

Karakoyunlu Türkmenlerin Kaynağıyla; Babam Enver Hoca'nın Sîret Havalarıyla Beslendim...	173
Âşık Nasıl Beste Yapar?	173
Evin İçi Bir Ocaktı	174
Enver Hoca'dan Yadigâr, Seyyid Muhammed Efendi Dergâhı Havaları	174
Âşık Havaları... Emrah'ın Kendine Mahsus Havaları...	176
Araba Havalarından Köroğlu Havalasına...	177
Âşık Havalarında da, Araba Havalarının Ruhu Var!	177
Âşık Ağzının Anonim Ağıza, Anonim Ağzın Âşık Ağzına Dönüşümüne Birkaç Örnek	179
1. Aliyar Havası	179
2. Gelin Baş Bağlama Havaları	180
3.Oyun Havalarından Yararlanma	180
3. 1. Tapkır Havası Üzerine [Ağır Kayde]	180
3. 2. Serçe Havası Üzerine [Orta Hareketli]	181
3. 3. Hareketli Sıçratma Havası Üzerine	181
Poyrazoğlunun Kaynak Kişiliği	182
Poyrazoğlu'nun Hit Eserleri	182
Güllü Anam'dan, Aslıhan Ezem'den Hatıra Kalsın	183
NOTALARDA POYRAZOĞLU	
Nota No. 1: Cümle Dünya Sizin Olsun [Seyyid Nizamoğlu'ndan]	186
Nota No. 2: Siz Geldikten Sonra Bur'ya [Zeytinburnu Çok Değişti]	188
Nota No. 3: Herkesin Durdur Derman [Ömer Başkan]	190
Nota No. 4: Yüce Dağım Yağar Bana	194
Nota No. 5. 1: Garip Başa Karlar Yağar	196
Nota No. 5. 2: Garip Başa Karlar Yağar	198
Nota No. 6: Oynayın Tozu Çıksın (Ha Vurun Yıkah Bu Kendi) [Demeli - Çevirmeli Oyun Kaydesine Bir Poyrazoğlu Deyişi]	200
Nota No. 7: Sefâ vü Zevk-i Dünyâyâ Gönül Aldanma Al Eyler [Seyyid Nesîmî'den]	202
Nota No. 8: Bugün Ben Şeyhime Vardım Anın Mekânı Güldür Gül [Seyyid Nesîmî'den]	204
Nota No. 9: Beni Candan Usandırdı Cefâdan Yâr Usanmaz Mı [Fuzûlî'den]	206
Nota No.10: Çekti Zülfükârı Ali Ol Zamân [Ehlibeyt Havası / Cenklâme]	207
Nota No.11: Ehl-i Beyt'in Sevmeyenler Küfr Olur [Ehlibeyt / Cenklâme Kaydesi Üzerine Bir Poyrazoğlu Deyişi]	208
Nota No.12: Gel Aldanma Dünyaya [Kesik Hava Üzerine Bir Poyrazoğlu Deyişi]	210
Nota No.13: Dost Ellerin Menzili Âli Göründü [Ehlibeyt Havası]	211
Nota No.14: Adım Adım İleri [Ehlibeyt Havası]	212
Nota No.15: Ezel Bahar Yaz Aylar Gelende [Emrah Havasıyla Güzelleme]	214

Nota No.16: Terâfi Kılmayan Yüzü Karalar [Emrah Havasıyla Terafi Okşaması]	215
Nota No.17: Gökte Uçan Beş Turnalar [Cırıtlama Köroğlu]	216
Nota No.18: Endâmı Benefşe Aynası Nergiz [Aliyâr Havası / Ercişli Emrah Ağzı]	218
Nota No.19: Ezel Bahar Yaz Ayları Gelende [Aliyâr Havası / Ercişli Emrah Ağzı]	220
Nota No.20: (Ah) Yağlıgı Yağlayın Duvarı Asın [Gelin Baş Bağlama Havası]	222
Nota No.21: Anası Der Men Kızımı Vermenem [Gelin Baş Bağlama Havası]	223
Nota No. 22: (Hop yârim aman) Kotana Bak Kotana [Tapkır Havası (Ağır Kayde)]	224
Nota No.23: Sallanı Sallanı Gelen Efendim [Tapkır Havası (= Ağır Kayde) Üstüne Döşenmiş Bir Ercişli Emrah Deyişi]	226
Nota No.24: Yeri Yeri Han Bağına [Demeli-Çevirmeli Ağır Kayde]	228
Nota No.25: Yâr Başını Koy Dizime [Ağır Kayde Üstüne Döşenmiş Poyrazoğlu Deyişi]	230
Nota No.26: Toycular Yâr Can	232
Nota No.27: Amman Güzel Öyle Bakma [Toycular Halay Havası Üzerine Bir Poyrazoğlu Deyişi]	234
Nota No.28: Ayva Dibi Ne Hoş Olur Yatmaya	236
Ek Nota No. 01: TRT Müzik Dairesi Başkanlığı THM Nota No. 2530: Yüce Dağım Yağar Bana	238
SEÇME ŞİİRLER	
Memleketim	243
Mihrican	243
Ne Güzeldi Çocukluğum...	243
Eser Serin Serin Yeli Erciş'in	243
Seyit Babo	244
Çok Özledim Erciş Seni	244
Erciş Senin Kıymetini Bilmedik	245
Yeşil Erciş Hani Senin Bağların	245
Dostlar Gelin Soframıza [Erciş Sofrası]	246
Soruyorlar Bu Depremde Suç Kimin	246
Erciş Vilâyet Olmalı	247
Ahlat: Selâm Sana Ertuğrul'un Ocağı	247
Harabaşehir	248
Bir Tanesin Adilcevaz	248
Yâ Vedûd [Divan]	249
Yaradan'ı Tefekkür	249
Sığındım	249
Değil mi	250
Ahmed'in	250
Beni de Götür	251
İncedir	252

Kerbelâ'ya Ağıt	252
Salât ü Selâm Muhammed	252
Hor Bakma	253
Ehl-i Beyt	253
Aldanma Bu Dünyaya	253
Görmek İstersen Gel Van'a!	254
Güneş Çalmış Van Gölü'nün Üstüne	255
Van Gölü	255
Van'da Akşam	255
Gençliğim	255
Oğluma Nasihat	256
Oğluma Hasret: Gelsene!	256
Hanıma Rica: Aman Hanım İdare Et!	257
Güzel Kızıma... Büyüdün, Gelin mi Oldun?	257
Yavruma Nasihat: Oku!	258
Kızıma Öğüt	258
Aşk İlmini Âşık Okur	259
Gam Değil	259
Sessiz Sedasız	259
"Hoo" Dedi...	259
Yan Dedi Gitti	260
Dost Zülfünle	260
Gerçek Yâre Ermiş Gündüz Gece Veysel	260
Âşık Murat Çobanoğlu'na Ağıt	261
Çobanoğlu Öldü Reyhânî Hasta	261
Zamanın Ahvali	261
Beğim	262
Altına Gümüşe Kıza Zam Geldi	262
Bu Memleket	263
Bizden Sonradır	263
İşte Türkiye'nin Sesi	263
Bir Yanda Sen	264
Sanar [Divan]	264
Üç İstanbul	264
Durum	265
Neye Yaradı	265
Kimin Yavrusudur	265

Değmez..	266
Az Değilim	266
Neden	266
Gam Değil	267
Evini Terk Eden Kocaya	267
Oyalar Beni	267
Âşık Veysel'e Nazire Babında Amerika'yı Taşlama	267
Kayserili Âşık Seyrânî'nin "Var Bana" Redifli Şiirine Nazire	268
Sorma	268
Enkaz Olsa	268
Sahip Çıkmadı	268
İğrendim	269
Kara Dağlar [Dudakdeğmez]	269
Amentü Billahi [İlahi]	269
Hekim [Divan]	269
Çiçekler [Dudakdeğmez]	270
Dedim-Dedi	270
Gitmeyin Turnalar [6 Heceli]	270
Ağlardı Anam	270
Serencam	271
Benim Türkümdür	271
Dağlar	271
Usandım	272
Var...	272
Çalışmak Lazım	272
Saz Çalıyordu	273
Anlatamadım	273
Âşık Ahmet Poyrazoğlu ile Ömer Ummânî Baba Atışıyor	274
Âşık Ahmet Poyrazoğlu ile Âşık Davut Sulâri Atışıyor	274
Âşık Ahmet Poyrazoğlu ile Âşık Murat Çobanoğlu Atışıyor	275
Âşık Ahmet Poyrazoğlu ile Mevlüt İhsânî Atışıyor	275
Âşık Ahmet Poyrazoğlu ile Nuri Çırağı Atışıyor	276
Âşık Ahmet Poyrazoğlu ile Nusret Sümmanioğlu (Torunî) Atışıyor	276
KAYNAKÇA	281
KARMA DİZİN	283

Değerli sanatseverler,

Bir şehrin sahip olduğu kültürel derinliğin ardında, sessiz ve kararlı emek sahiplerinin payı büyüktür. Bir şehir, ancak kendisini anlatanların sesiyle yaşar, o sesi duymayan şehirler zamanla susar. Bu ses bazen bir mimari yapının duvarında, bazen bir ustanın elinde, bazen de bir sazın telindedir. Onu duymak, şehrin kalbine kulak vermektir. Zeytinburnu'nun hafızası da işte bu seslerle, bu izlerle dokunmuştur.

Farklı coğrafyalardan gelen umutların ve hatıraların buluştuğu bu şehir, iç içe geçmiş hikâyelerden oluşan büyük bir söz atlası gibidir.

Âşık Ahmet Poyrazoğlu, bu atlasın seçkin sayfalarından biridir. Bundan kırk yıl önce Erciş'ten Zeytinburnu'na gelen halk ozanımız, hem öğretmenliğiyle hem de saziyla kuşaklara dokunmuştur. Ercişli Emrah'ın izinden yürüyerek halk şiirinin kadim damarını bu şehrin insanıyla buluşturmuş; memleketinin duygusunu, Zeytinburnu'nun çok sesli dokusuyla kaynaştırmıştır. Onun sazında ve sözünde Erciş'in rüzgârı, Zeytinburnu'nun deniz kokusuyla birleşir ve memleketinin sesi burada yeni bir yankıya kavuşur.

Şehrimizin diğer sanatçıları gibi, Âşık Ahmet Poyrazoğlu da Zeytinburnu'nun hikâyesine kendi sesini eklemiştir. Elinizdeki çalışmayı bu nedenle Zeytinburnu'nun kültürel derinliğinin bir parçası olarak görüyor ve şehir hafızası için önemli buluyorum.

Âşık Ahmet Poyrazoğlu'na sözüyle, sesiyle, insanıyla kurduğu o içten bağ için şükranlarımı sunuyorum; bu kıymetli eseri bize kazandıran Dr. Süleyman Şenel'e ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Ömer Arısoy
Zeytinburnu Belediye Başkanı

ÖNSÖZ

Zeytinburnu, 1957 yılında belediye statüsü kazanmış; İstanbul'un Avrupa Yakası'nda Bakırköy, Bayrampaşa, Esenler, Eyüpsultan, Fatih ve Güngören ilçeleriyle komşu; Marmara Denizi'ne kıyısı olan; tarihi, şirin bir ilçesidir.

Burası; Türkiye'nin hemen her köşesinden, bilhassa Balkanlar, Batı Trakya, Transkafkasya, Orta ve Güney Asya'nın Türkçe konuşan bağımsız veya özerk ülkelerinden göç etmiş ailelerin yaşadığı, zengin kültürel kaynaşmalara sahne olmuş geniş bir yurt toprağıdır. 1980'lerin sonlarından itibaren, bu kaynaşmaya Pakistan, Afganistan, Gürcistan, Suriye, İran vd. gibi ana dili Türkçe (veya lehçeleri) olmayan topraklardan geçici ya da kalıcı olarak gelen göçmenler de dahil olmuşlardır ve bu süreç kısmen de olsa devam etmektedir.

Bendeniz de doğma büyüme Zeytinburnuluyum ve neredeyse bir asır önce yollara düşüp, bir ayağını Kastamonu / Taşköprü'ye, öbür ayağını Zeytinburnu'na basan "İstanbulcu" bir ailenin çocuğuyum.

Zeytinburnu'nu yurt edinen ve ekmek-geçim kaygısıyla mütevazı bir esnaf olarak ömrünü Zeytinburnu'nda tüketen ailemizin ulu çınarları, bugün, bu kadim yurdun bağrında, surların yanı başında istirahat ediyorlar. Ve benim Zeytinburnu topraklarında aldığım her nefes, geçmişin sis örtüsü altında kalan hatıralarımı uyandırmaya yetiyor.

Kırk yıllık Zeytinburnulu âşığımız Ahmet Poyrazoğlu hakkında bir kitap yazmaya karar verdiğim anda da zihnimde aynı duygular uyandı. İçinde Poyrazoğlu'nun da yer aldığı 1980'li yılların başı dumanlı delikanlılık hatıraları, birer birer gözümün önünde sıralanmaya başladı ve su gibi akıp geçen zamanın, ruhumu sarmalayan diri iklimi canlandı.

Bana, bu rengârenk zaman iklimini bir kez daha yaşatan da, Zeytinburnu'muzun değerli Belediye Başkanı Sayın Ömer Arısoy'dur. Zira Âşık Ahmet Poyrazoğlu hakkında kalemimi elime almamı arzu eden de, duygularına ortak olmanın bah-tiyarlığını bendenize bahşeden de, hazırladığım kitabı değer bilip toplumumuza armağan eden de kendileridir. Ne kadar teşekkür etsem az gelir.

Duygulara ortak olmanın bahtiyarlığı derken, Ahmet Poyrazoğlu ile bizi buluşturan ortak noktamızın öncelikle **Zeytinburnu** olduğunu hemen belirtiyim. Ardından gelen en kuvvetli ortak noktamız ise, **kültür - sanat** varlığımız ve mesleki ilgi alanlarımız...

Zeytinburnu bizim öncelikli ortak noktamız; çünkü, Ahmet Poyrazoğlu da, eşi ve çocukları ile birlikte Van'ın Erciş ilçesinden Zeytinburnu'na tayin yoluyla gelen; eğitim camiasından emekli olduktan sonra yaşamını ailesi ile birlikte yine Zeytinburnu'nda sürdüren; ama bir ayağı daima ata toprağı Erciş'te olan bir "İstanbulcu"... Kısacası, nice Zeytinburnu sakini gibi bu toprakları kendisine ve ailesine yurt edinen bir Zeytinburnulu.

Poyrazoğlu'nun sanat dünyasındaki varlığı ise, Zeytinburnu'ndan önceki dönemde Van / Erciş'in kültür - sanat ikliminde tohumlanıp gelişmiş, ancak **Âşık Ahmet Poyrazoğlu** sıfatı ile sanatçı - halk âşığı kimliğini, "Zeytinburnulu" kimliği ile beraber sürdürmüş. Dünyaya açılması da yine bu süreçte olmuş. Bu sıfatı da benim akademik ilgi alanımın bir parçası...

Süleyman Şenel

Ve onun sahip olduğu bu vasıflar, “Zeytinburnu’nun Âşığı ve Gönüllüsü” unvanını, Âşık Poyrazoğlu’na fazlasıyla veriyor.

Tarih boyunca nice gurbetçiyi bağrına basan Zeytinburnu’nda, 74 yıllık ömrünün 40 yılını geçiren; evlatlarını burada yetiştiren ve yaşamını ailesi ile birlikte halen Zeytinburnu’nda sürdüren Ahmet Poyrazoğlu gibi bir sanat hadiminin dilinden bir sözlü tarih çalışması yapmak ve hayatını kaleme almak, herkese nasip olacak bir mutluluk değil. Ancak, kendi janrında başarıları ulusal ve uluslararası ölçekte anılabilecek olan onun gibi irticali kuvvetli; ama, ruhu ve bedeni gezgin bir halk âşığını, bir kitabın hacmi sınırlı sayfaları arasına sığdırmak da kolay değil. Çünkü, Poyrazoğlu’nun uçsuz bucaksız ufkuna erişebilmek ve o ufku sınırlandırabilmek mümkün değil.

Umarım, bu zor deneyimden, yarınlara kalacak bir tanık çıkarmayı başarabilmişimdir...

Ancak, “Ahmet Poyrazoğlu” adı ile aynı sayfalarda buluşmanın mutluluğu ve gururu ile kaydedeyim ki, yaşadığım bu eşsiz deneyim; bana, hemen hiç bilmediğim ve / veya yeterince tanımadığım, asırlar boyunca göllenmiş bir kültür kaynağını keşfetme imkânı verdi. Benim açımdan çok yararlı ve öğretici oldu. Bu bağlamda; Poyrazoğlu’nun şahsında bu kitaba konu olan pek çok detaylı bilginin, yakın bir gelecekte, akademik dünyaya kaynaklık edeceğine de şüphem yoktur.

Şurası bir gerçek ki, Zeytinburnu’nda, gündelik koşuşturmaların ve kargaşaların hayuhuyu içinde kolayca fark edemediğimiz nice hayatlar var ve onlar sessiz sedasız ömürlerini sürdürüyorlar. Göz önünden uzakta yaşanan bu hayatlar içinde, görünür kılınan hizmetleri ve eserleriyle güçlü varlığından haberdar olduğumuz Âşık Ahmet Poyrazoğlu gibi değerli şahsiyetlerin gelecek nesillere anlatılması ve tanıtılması, bu çerçevede büyük önem taşıyor. Nitekim, ülkemiz kültür sanat hayatına nice kalıcı eserler kazandıran Âşık Ahmet Poyrazoğlu’nu, Zeytinburnu’nun ve ülkemizin değerli bir kültür hazinesi olarak hatırlayan Belediye Başkanımız Sayın Ömer Arısoy’u, bu vesileyle bir kez daha takdir duygularıyla anmak isterim. Zira Ömer Bey; bir yandan belediye başkanı olarak Zeytinburnu’nun dertleriyle, sorunlarıyla uğraşırken, diğer yandan, şehrin gündelik hayatı içinde varlığı ve sanatıyla çok da göz önünde olmayan bir kültür-sanat adamını ve gerçek bir sanat elçisini hatırlamakla, gelecek kuşaklara değerli bir ahde vefa belgesini de armağan etmiş oluyor. Bu armağanın; Zeytinburnu’nun kardeş şehirleri arasına Erciş’in de katılmasına vesile olmasını yürekten dilerim.

Ahmet Poyrazoğlu’nun Erciş’ten Zeytinburnu’na taşınan hayatı; surların yanı başında süregelen kültürlerarası kaynaşmaların ev sahibi olarak Zeytinburnu’nun coğrafi konumunu, tarihini, yerleşim karakteristiğini, sosyo - kültürel kimliğini ve en önemlisi de dünya şehri İstanbul’un bir parçası olmakla ortaya çıkan zengin göç - kon / kon - göç devinimini bir kez daha bizlere hatırlatıyor.

Ama açık olan bir husus var ki, **Ahmet Poyrazoğlu**; Zeytinburnu için yaşadığımız zamanın yüce burçlarından birisidir. Ve içinde bulunduğumuz zaman; meslek

hayatında yarım yüzyılı geride bırakıp, ömrünün altın yıllarını yaşayan, 74 yaşına ermiş bir şahsiyetin hizmetlerini hatırlama ve hatırlatma zamanıdır. Okuyucunun elindeki bu kitap, bir yönüyle bu duygularla hazırlanmıştır.

Yaşayan bir kültür hazinesi olan Ahmet Poyrazoğlu'nun hayatından kesitler taşıyan bu kitap, bir "sözlü tarih çalışması" olarak, Ahmet Poyrazoğlu'nun dilinden ve birikiminden dökülen bilgi ve tanıklarla şekillendirildi. Ama bilinmelidir ki kitabın içeriği, bu amacın çok ötesine geçip, akademik değerde bir sanatçı monografisine dönüştü. Çünkü Âşık Poyrazoğlu'nun temsil ettiği kültür sanat hayatı; bir yönüyle asırlar boyu Erciş'i yurt edinen büyük Poyrazoğlu ailesinin ve ardından da Zeytinburnu'nu yurt edinen bir eğitimci sanat adamının anlatmakla bitirilemeyecek serencamını; bir başka yönden de Poyrazoğlu ailesinin geçen asırlardan kalan varoluş mücadelesini özetliyor. Bu mücadele içinde; her geçen gün daha da gelişen ve büyüyen kadim Zeytinburnu topraklarının, belleklerde kalan yakın dönem tarihinden ve ayrıca sanatının zirvesine ulaşan bir halk sanatkârının çok renkli ve çok kültürlü hayatından ibretlik tanıklar barındırıyor.

Diğer taraftan, Poyrazoğlu'nun hayat hikâyesinde; her biri gerçek olan sıfatlar, şahıslar, mekânlar ve olaylar var. Bu gerçekler de, onun doyumsuz anlatım üslûbu içerisinde okuyucuya sunuluyor. Ahmet Poyrazoğlu'nun hayat hikâyesine dolaylı etkisi olan kimi olaylar, üçüncü şahıslar ve gelişmeler de, anlatımlara ilâve olarak doğal anlatım üslubu içinde kurgulanarak okuyucuya aktarılıyor. Ve bütün bu anlatılar; fotoğraf, gazete kupürü, afiş, ilan, broşür, kaset / plak / CD kapakları vs. gibi görsel belgelerle zenginleştiriliyor. İlâve olarak Poyrazoğlu'nun müzikal kimliğine dayalı tanıklar da, kitapta nota ile belgeleniyor.

"Zeytinburnu'nda Ercişli Bir Usta Âşık: Ahmet Poyrazoğlu" kitabının ilk materyalleri, Mart 2025'te toplanmaya başlandı. Ancak büyük ölçüde İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın Silâhane Binası'nda [Maçka] yapılan söyleşiler ve kayıtlarla olgunlaştı. Saatler boyu süren söyleşilerin kamera kayıtlarını da, adı gibi çalışkan meslektaşım **Faruk Çalışkan** yaptı. Kameradan metin çözümleme işini ise sevgili **Celal Volkan Kaya** üstlendi. Bu süreçten sonra da diğer hazırlıklara geçildi. Bu aşamada da; Poyrazoğlu ile yapılan görüşmelerde elde edilen belge ve bilgiler, yaklaşık yedi aya yayılan bir zaman dilimi içerisinde ayrıştırılarak ve "**Poyrazoğlu'nun Dilinden**" üslubuna dönüştürülerek biçimlendirildi. Biçimlendirilen bölümler, ayrıca çok sayıda görsel belge ile desteklendi.

Toplanan bütün belge ve bilgiler, 10 bölüm halinde bir araya getirildi. Bu 10 bölüm de, büyük ölçüde Erciş ile Zeytinburnu hattı üzerinde hatırlanan ve tanımlanan olaylar ve hatıralardan oluştu.

Poyrazoğlu ile yaptığımız ilk bölümün söyleşisi; aile hayatı ve Erciş yılları hakkında oldu. Bu bölüm **Erciş Yılları ve Erciş'te Âşıklık Geleneği** olarak adlandırıldı.

Erciş yıllarının ardından; İstanbul'un Zeytinburnu ilçesine yerleşmekle başlayan yeni dönem, kitabın ikinci büyük bölümünü oluşturdu. Bu bölüm de, **Erciş'ten Zeytinburnu'na...** ve **Zeytinburnu! Yeni Dünya'da Yaşam Kavgası** başlığı ile tanımlandı.

Ercişli Âşık Emrah'ın İzinde... / Derlemecilikten, Yazarlığa... adını verdiğimiz üçüncü bölümde ise; çocukluk yıllarında başlayan Ercişli Âşık Emrah sevgisiyle,

Ülkemiz dışı geniş kültür coğrafyasında yaygın Emrah deyişlerinin, avazlarının ve hikâyelerinin peşine düşen, gezgin araştırmacı, derlemeci ve yazar Ahmet Poyrazoğlu tanıtıldı.

Dördüncü bölümünün konusunu ise, 1970’li yılların başlarından başlayıp bugünlere uzanan sanat hayatına dair bilgi ve belgeler oluşturdu.

Âşık Poyrazoğlu’nun, âşık sanatına dair anıları ile, genel olarak hayatının belirgin bir anına ait duygu ve düşünceleri, kitabın beşinci bölümünde verildi. **El Yordamıyla** ve **Oradan-Buradan** üst başlıkları ile tanımlanan bu Poyrazoğlu anlatılarında, hemen herkesin kendisi için bir şeyler bulabileceği ve kimi zaman da acı bir tebessümle karşılayacağı ibretlik dersler mevcut.

Bizim Eller Ne Güzel Eller / Erciş! Her Daim Aklımda... bölümünde, okuyucular, Ahmet Poyrazoğlu’nun unutamadığı Erciş yıllarına dair bilhassa âşık sanatına dönük anıları ile karşılaşacaklar. Bu bölümde, Erciş’i hiç görmemiş olanları bekleyen Poyrazoğlu sürprizleri de var.

Okuyucularımızın, Ahmet Poyrazoğlu’nun musiki hayatı ve sanatçı kimliğine dair, en bakir bulacakları bölüm ise **“Poyrazoğlu Musikisi”** başlığı ile adlandırılan yedinci bölümdür. Bu bölüm, âşık sanatına ömrünü harcamış bir halk sanatkârının musiki kimliğinin oluşumunu ve sanatını yaparken ortaya çıkardığı musiki kimliğini bir yönüyle akademik ifadelerle tanımlıyor. Müzikal bilgi ve belgeleri de içinde barındırıyor. Başka bir deyişle, bir âşığın ağzından dökülen bazı meslek sırları bu bölümde açığa çıkıyor.

Sekizinci bölüm, Ahmet Poyrazoğlu’nun bir kısım şiirlerinden ve meslektaşları ile yaptığı atışmalardan/deyişmelerden örnekler içeriyor. Seçilen şiirler/atışmalar arasında, daha önce yayınlanmamış olanlar çoğunlukta. Poyrazoğlu’nun anlatıları ile bağlantılı bir kısım şiirler ayrıca ilgili bölümlere de dağıtıldı. Düşüncemiz odur ki, büyük ölçüde irticalen üretilmiş olan ve sayısı birkaç 1000’i aşan şiirler arasından seçtiğimiz 100 kadar şiir; Âşık Poyrazoğlu sanatının tematik, türel ve biçimsel çeşitliliği ile terminolojik zenginliğini ve kendisini zamana uydurmayı başarabilmiş bir bilge halk sanatkârının sözel/müzikal kalitesini anlatmaya yetecek hacimdedir.

Âşık Ahmet Poyrazoğlu’nun, çoğunlukla **“Poyrazoğlu Musikisi”** bölümünde sözünü ettiği kimi anlatıların müzikal tanıkları ise; **“Notalar”** bölümünde bir araya getirilmiştir. Yeri gelmişken kaydedelim... Müzik dünyamıza, “kaynak kişi” sıfatı ile 30 kadar anonim temelli eser kazandıran Âşık Ahmet Poyrazoğlu, bu kitap vasıtasıyla: **“her âşık, aynı zamanda doğup büyüdüğü ve / veya yaşadığı çevrenin doğal bir kaynağıdır”** düşüncemizin kuvvetli bir tanığı olarak, sözlü tarihimize bu kitap vasıtasıyla kuvvetli bir iz bırakmış olmaktadır. Bu bahiste yer alan notaların, sadece Poyrazoğlu’nun anlatım üslubu içerisinde örneklediği müziklere ait olduğunu da önemle kaydedelim.

74 yıllık ömründe, halk sanatı/ustalar sanatı adına büyük fedakârlıklarla yaptığı sayısız hizmetler, yetiştirdiği öğrenciler ve çıraklar, vefa duygusuyla ürettiği sözlü/basılı eserler, kayıt teknolojileri alanında kazandırdığı müzikal belgeler ve toplum belleğinde bıraktığı derin izler; **“Âşık Ahmet Poyrazoğlu”** adını, dünya durdukça yaşatmaya yetecektir. Ahir ömründe ortaya koyacağı eserler de, onun bin bir emekle oluşturduğu **“Poyrazoğlu Külliyyatı”**nı daha da zenginleştirecektir.

ÖNSÖZ

Temennim odur ki, okuyucunun elindeki bu kitap; “Âşık Poyrazoğlu” unvanını, eserlerini, hizmetlerini ve fikirlerini yarınlara taşıyacak vasıtalardan birisi olsun!

Bu vesileyle; kıymetli sanatçımız Ahmet Poyrazoğlu’na, Cenâb-ı Hakk’tan sağlık ve sevdikleri ile birlikte uzun bir ömür niyaz ediyorum.

Kitabın yayına / baskıya hazırlanması sürecinde yardımlarını gördüğüm değerli dostlarımin, meslektaşlarımin adlarını da burada minnet ve şükran duygularıyla anmak isterim.

Bu bağlamda; kamera kayıtlarını yapan sevgili **Faruk Çalışkan**’a, metin çözümleme ve okuma / düzeltme hususlarındaki titiz yardımlarından dolayı sevgili **Celal Volkan Kaya**’ya; notaların dizgisini ve düzeltmelerini özenle yapan sanatçı kardeşim **Mithat Arisoy**’a ayrı ayrı teşekkürler ederim.

Yayın dünyasının başarılı ve renkli siması Sayın **İlhan Efe**’ye ve şahsında **Buzzağı Ajans**’ın birbirinden kıymetli çalışanlarına; bu bağlamda yayına hazırlık aşamasında olağanüstü yaratıcı katkıları ve uygulamaları ile kitabı farklı bir boyutta görünür kılan usta grafiker Sayın **Hayrettin Onay**’a derin minnet duygularımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Kitabı görsel yönden değerli kılan Ercişli fotoğraf sanatçıları Sayın **Necmettin Karaca** ve **Ali Dağ**’e; Âşık Veysel’in torunu ve damadı sıfatı ile âşık sanatına görsel katkı sunmayı düstur edinen Sayın **Nazender Süzer - Gürsel Gökçe** çiftine; Sayın **Nilüfer Saltık**’a; değerli sanatçı dostumuz / arşivist Sayın **Kubilay Dökmetaş**’a; özgün çizimleriyle kitaba renk ve estetik değer katan usta sanatçı Sayın **Ömer Onay** Beyefendi’ye ve illüstratif çizimlerin sahibi sevgili **Taha Yiğit Efe**’ye de ayrı ayrı teşekkür etmeyi zevkli bir görev sayarım.

Zeytinburnu Belediyesi adına ve “yayın koordinatörü” sıfatı ile kitabın yayına hazırlık ve baskı aşamalarını yakından takip ederek gerektiğinde yönlendiren Başkan Yardımcısı Sayın **Sertaç Güleç** ve Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Sayın **Nurullah Yıldız** Beyefendilere ve onların şahsında tüm birim çalışanlarına da tebriklerimi ve teşekkürlerimi bildiririm.

Ve... Ahmet Poyrazoğlu adına gerçekleştirilen bütün etkinliklerin fikir babası, yönlendiricisi ve destekçisi olan; güzel Zeytinburnumuzun sanat ve sanatçı dostu, çalışkan ve geniş ufuklu Belediye Başkanı **Sayın Ömer Arisoy** Beyefendi’ye de, bu vesileyle en derin şükranlarımı ve hürmetlerimi sunar, hususi teşekkürlerimi arz ederim.

Süleyman Şenel

3 Kasım 2025 / Beşiktaş

KISALTMALAR

<<.....>>	: Yayınlanmadı
ADK	: Ankara Devlet Konservatuvarı
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD	: Compact Disc
Col.	: Columbia
d.	: Doğumu
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
DVD	: Digital Video Disc/Digital Versatile Disc
edit.	: Editör
H.	: Hicrî
haz.	: Hazırlayan
https	: Secure Hypertext Transfer Protocol
İMÇ	: İstanbul Manifaturacılar Çarşısı
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
M.	: Miladi
MESAM	: Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği
MİFAD	: Millî Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı
MÜYORBİR	: Müzik Yorumcuları Meslek Birliği
No.	: Numara
ORAN	: Orta Anadolu Kalkınma Ajansı
öl.	: Ölümü
Prof.	: Profesör
R.	: Rumi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TGRT	: Türkiye Gazetesi Radyo Televizyonu
THM	: Türk Halk Müziği/Musikisi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TV	: Televizyon
ty	: Tarih yok
vd.	: Ve diğerleri
www	: World Wide Web
Yard.	: Yardımcı
yy	: Yüzyıl
yyy	: Yayın yeri yok

Ahmet
Poyrazoğlu'nun
Dilinden

Erciş Yılları ve
Erciş'te Âşıklık
Gelenegi...

İlkbahar ayları gelip erince
Eser serin serin yeli Erciş'in...

Fotoğraf: Necmettin Karaca

AİLE...

Dünyaya Gelişim...

Van gölünün kuzey havzasında, Karakoyunlu Türkmen diyarında, Boyrazoğulları sülalesinin oğlu olarak; Van/Erciş'te dünyaya geldim.

Ercişli Emrah'ın yetiştiği coğrafyada yetiştim.

Doğum tarihim, resmî kayıta 1 Ocak 1951 diye geçiyorsa da bu tarih yanlıştır. Büyük ağabeyimin *Kur'ân-ı Kerîm*'in arkasına yazdığı tarih, asıl doğum tarihimdir. 10 Haziran 1951, Perşembe günü doğmuşum.

Rahmetli anam, sarma dolması yapıyormuş; beni, kapının önünde, duvarın dibinde doğurmuş. Şimdiki gibi ebe-mebe yok! Ben son beşiğim. Biri kız, sekiz kardeşiz. Rahmetli babam, adımlı, Hz. Peygamber'in adından dolayı "Ahmet" koymuş.

Anama *Güllü Ana* derler. Nüfus kağıdına göre R. 1318 [M. 1902/1903] doğumludur. 1985'te de vefat etti.

Babam, *Enver Hoca* diye bilinir. Memleketin okumuş eşrafındandır; Kadirî tarikatına mensup bir alim adamdı. O da R. 1319 [M. 1903/1304] doğumludur. 1987 senesinde sırladık. Anne-babamın her ikisi Erciş'te Seyyid Efendi Kabristanı'nda medfundur..

Poyrazoğulları [=Boyrazoğulları] / Boyrazlı Aşireti

Sülalemiz, **Poyrazoğulları** diye tanınır. Mahallî ismimiz ise **Boyrazoğulları**'dır. Benim iki dedemin ismi de Poyraz'dır. **Boyrazoğulları** denmesi de, **Boyrazlı Aşireti**'nden olduğumuz içindir.

Bizim aşiret, bugünkü Halep içlerinden geliyor. Bayır bucak Türkmenlerinin bir koludur. Halep civarında, yani Türkmenlerin bulunduğu kısımda, Suriye'de; ayrıca Osmaniye'de, Adana'da... Antep'e kadar, Maraş'a kadar uzanır. Çok yaygındır. Devrin durumuna göre kahir mücadele ederek ayakta duran **Boyrazlı Aşireti**'nin kökü, Oğuz boylarına gider.

Bizim dedelerimiz; Halep içlerinden göçüp Urfa, Malatya üzerinden Erzurum'a gelmişler... Oradan da Erciş'e yerleşmişler.

Araştırmalarıma göre dedelerimizin Erzurum'a gelişi 1700'lerin sonu... Erzurum'da on yıl kadar kaldıktan sonra, bir anlaşmazlık yüzünden Erciş'e göçüyorlar. Göçtüklerinde sülalemizin kaç kişiden müteşekkil olduğunu bilmiyorum. Kalabalık bir sülale, kalabalık bir aşiret... Kaç kişiye tekabül eder? Fakat, gözde insanlar.

Erzurum'dan, anlaşılmadıkları bir durumdan dolayı ayrılmışlar. Oraya vardıkları zaman, biraz sıkıntılar yaşıyorlar; uyum sağlayamıyorlar.

Rahmetlik dedemin anlattığına göre; Erciş'e geldiklerinde, Osmanlı tahtında III. Selim¹ varmış. Erciş'in **kalebeyi** ile görüşüyorlar, kendilerini anlatıyorlar. Soyumuz varlıklımız. Malları, davarları, sürüleri varmış. **Kalebeyi**; şimdi Van Gölü altında kalan Çelebibalık köyünün dışında, *Egalis* denen yerde geniş bir arazi vermiş, oraya yerleşmişler. O günden sonra da Erciş'te bize *"Boyrazlar"* diye hitap etmişler.

Şunu da söylemem lazım!

Poyrazlar; daima devletin yanında durmuş; mücadelecı, vatanperver bir aşirettir. Vatanının yanındadır. Ruhları böyledir. Bu şekilde, zaten geliş yerleri bellidir. Onun için de, o ruhla devam edecekleri topraklara göçmüşler. Erciş'e gelinceye kadar da mücadele etmişler.

Sülalemizde cengaver, savaşçı askerler çoktur. Ama edebiyatçı, şair, alim, mutasavvıf ve hayırsever insanlar da pek çoktur.

Soyadı Kanunu Çıkınca

Soyadı Kanunu çıktığında, babamlar "Coşkun" soyadını alıyorlar. "Güler", "Can", "Turan" gibi yedi-sekiz çeşit soyadı alan hısımlarımız da var! Ama soyumuz, kökümüz birdir.

Fakat, ben, ailemizin "Coşkun" olan soyadını değiştirip "Poyrazoğlu" yaptım.

Babam Enver Hoca

'Çoban neyse sürüsü de odur' derler ya!

Babamın bir *defi* vardı. Hiç kimsede olmayan, kendine mahsus da bir tavrı vardı. *Kazancı Bedih* gibi...

Kendisi Sultan Hamit Han'ın açtığı ilkmektepte okumuş. O zamanlar Erciş'te de bir ilkmektep açılmış.

— Bize, o mektepte, Latin harflerini de öğretiyordular, derdi.

İyi bir dinî eğitim almış, fakat devletin din görevlisi olmayı kabul etmemiş. Hep bağ, bahçe, bostan işleriyle uğraşmış. Âşık Veysel gibi hep toprakla meşgul olmuş.

Babam anlatırdı... Defalarca şehrin müftüsü kendisine gelir:

— Bu kadar yeter yorulduğun! Seni bir yere vaiz, hoca yapalım! dermiş.

Enver Hoca, Erciş, 1986.

¹ III. Selim, 1789-1807 tarihleri arasında tahtta oturmuştur.

Dermiş, ama, ne kadar ısrar etmişse de kabul ettiremezmiş.

Babamın bu teklifi niçin kabul etmediğini şimdilerde çok daha iyi anlıyorum ve bugün onu daha çok hürmetle, rahmetle anıyorum.

— İmamlık, namaz kıldırmak, parayla caiz olmadığı için, ben yapmam! dermiş.

Ama sürekli talebe yetiştirmiş. Devletin kapısında kadrolu olan bir hocalığı kabul etmemiş; ama, din dersi ve tasavvuf yönünden pek çok talebeyi eğitmiş.

Babamın okuduğu eserler kendisinin değildi... *Nesîmî*'den, *Niyâzî-i Mısri*'den, *Yunus*'tan *Eşrefoğlu*'ndan, *Kuddûsî*'den... Böyle büyük mutasavvıf şairlerden eserler terennüm ederdi. Okurken çok bağırılmazdı, bağırana da sevmezdi.

Bende kayıtları vardır. En çok da sevdiği şairlerin eserlerini okurdu. *Nesîmî*'yi çok severdi. Bazen de hiç ismini duymadığım kişilerin şiirlerini okurdu. Tabii dergâha gidenler eğitimli insanlardı... Eski yazıyı da bilirler, şiirleri daha ziyade divanlardan seçerlerdi. Ben eski yazı maalesef öğrenmedim.

Babam rahmetlik de, daha küçük yaşlardan itibaren, Seyyid Muhammed Efendi Dergâhı'nda, Hafız Asker dedemin yanında olurmuş. Babam:

— Onlar dergâhta toplandıkları zaman ben devamlı gidiyordum, derdi.

Hafız dedem, aslen evvelden kasaplık yaparmış. Seyyid Muhammed Efendi'nin:

— Bu vakte kadar yeter baş kestiğin! Sen bir gönül erisin, artık gönül yap! sözü ile kasaplığı bırakmış ve bağ-bahçe işleriyle meşgul olmaya başlamış.

Hafızlığa geçişi de bundan sonra olmuş. Bağ bahçe işlerini daha sonra babam ve bizler devam ettirdik.

Dedemin sağlığında dergâha çok uzaktan dervişler gelirmiş. Gelen dervişlerin saçları uzunmuş. Dergâhta, halka-yı tevhitte dedem ortada, dervişlere serdervişlik yapar; dervişler de bir ahenk içerisinde zikir terennüm ederlermiş.

Enver Hoca, defle okuduğu "şıh" havalarını, tekke havalarını babasının yanında, Seyyid Muhammed Efendi Dergâhı'nda öğrenmiş. Bu havalar Erciş'e mahsus. Erciş'e mahsus derken, mesela Urfa'da veyahut İstanbul'da da ilahiler, mevlitler okunuyor ama, babam derdi ki:

— Bunlar, bize yabancı!

Ben de dikkat ettim, hakikaten Batı'daki — yani Erciş'e göre Batı'daki — bu müzikler bize yabancı geliyor; motifler başka geliyor.

Dede mirası bu havaları, ben babamın sesinden kaydettim. Kaydettim derken, yani elimde kasetleri var, kasete kaydettim. O havaları ben de okurum, bilirim.

Bu vesileyle söyleyeyim; aileden gelen bağla, benim de Kadîrlikle bir gönül bağım vardır; amma tarikatla bağlantım yoktur.

Eskiden, her mahallenin büyüklerinin toplandığı odalar, divanhaneler vardı.

Babamı, hem okur-yazar olduğu için, hem sesi sedası iyi olduğundan, o odalara özellikle götürürlerdi. Musiki meclislerinde aranan bir kişiydi. Âşık havalarını güzel bilir, musikili hikâyeler anlatırdı. Mesela kış gecelerinde; *Hazret-i Ali Cenkləri*, *Kan Kalesi* vs. okumalar yapardı. Bu şekilde defile ezgili şiirler söylerdi.

Gülli Ana

Gülli Ana ve Ana Tarafım

Gülli Anam da çok iyi bir şair idi; âşık türkülerini, deyişlerini çok güzel söylüyordu. Kendisinin okuması yazması yoktu. Çok yetenekli, çok akıllı ve çok sevilen bir kadındı.

Bu arada iyi diş çekerdi. Diş çekmeyi eskilerden öğrenmiş. Van bölgesinde yaşayan Ermeniler, bizim komşularımızdı. Çok severmiş komşularını. Onlara da çok üzülmüdü.

Derdi ki:

— Onları aldattılar, çok güzel insanlardı, aldattılar! Onlarla bizim hiçbir sorumuz yoktu. Dışarıdan geldiler de yaptılar bu işi, o katliamları...

Anam Ermeni komşularından çok güzel tababet öğrenmiş. İlaçlar yapardı. Doktor gibi anama gelirlerdi... Hastalar gelirdi. Bakardı onlara... Kerpetenleri vardı... Dişlerini çekerdi hastaların misal. Sabah olunca bakarsın kimisi tavuk getirmiş, kimisi yoğurt getirmiş... Bazen, getirenlerden bir şey almazdı.

Bir de şairliği vardı Gülli Anamın; kendisi şiir okurdu. Bu arada babasından veya herhalde eve gelen giden âşıklardan öğrenmiş olacak ki soydan gelen bir yetenekle *Köroğlu*'nu, âşık hikâyelerini çok güzel söylerdi. *Yaralı Mahmut ile Mahbup*, *Köroğlu'nun Zuhûru* ve *Âşık Emrah ile Selbi Han* hikâyelerini Gülli Anam'dan işittim. Söylerdi ama güzel bir havası da, nağmesi de vardı söylediklerinin.

Enver Hoca ile Gülli Ana birbirini tamamlardı. Babam da Ercişli Emrah'ın eserlerini kendi tavrı içinde çok güzel okurdu. Daha çok da tasavvufi eserlerin havaları üzerine okumayı tercih ederdi Emrah'ın eserlerini.

Gülli Ana'dan söz edince, ana tarafımdan söz etmesem olmaz!

Çünkü ana tarafımda da çok enteresan büyüklerimiz vardır. Bunlardan biri, Gülli Ana'nın babası **Rızvan Ağa**'dır.

Dedem Rızvan Ağa

Dedem **Rızvan Ağa** öyle iki metre boyunda, Erciş'te çok sayılan, sevilen çok yiğit bir adammış. "**Rızvan Koçak**" da derlermiş. Köroğlu gibi bir adammış. Köroğlu sevdalı bir adammış. Köroğlu'nun kollarını, hikâyelerini iyi bilir, gür sesiyle söylermiş. Anam, Köroğlu'nun hikâyelerini, evde babasından öğrenmiş.

Rızvan Ağa ile Hafız Asker dedem askerliği beraber yapmışlar; çok da güzel dost olmuşlar. Bu muhabbet ve sevgiyle Rızvan Ağa, Hafız Dedem'e:

— Kızımı senin oğluna vereceğim! dermiş.

Öyle de olmuş. Enver Hoca ile Gülli Anam'ın düğünleri yapılmış. Akraba olmuşlar.

Rızvan Ağa'nın babası ise **Mirze Bey**'dir. **Mirze Bey**, Sultan Abdülhamit'in Hamidiye Alayı yüzbaşısı.

Atatürk'ün **Nutuk**'unda ismi var!..

Yemen'e gitmemiş. Hep Doğu'da, Hamidiye Alayları içerisinde görev almış.

En yakın arkadaşı da Kör Hüseyin Paşa imiş. Onunla birlikte çalışmış.

Büyük dedem **Mirze Bey** de âşık ehli imiş.

Bunların her biri ayrı birer kahraman. Ama bir kahraman anamız daha var ki ne zaman aklıma gelse ağlarım: **Gülçin Nene**...

Büyüknenem Gülçin Nene

Gülçin Nene, büyük dedem Mirze Bey'in hanımı; Rızvan Ağa'nın anasıdır. Gülli Anamın da büyüknenesi olur.

Aynı Erzurumlu **Nene Hatun** gibi, Kastamonulu **Şerife Kadın** gibi bir kadın. Maalesef iyi tanıtamadık. Bu, benim açımdan büyük bir noksanlıktır.

Şöyle ki:

Ruslar, Kars'tan girip Ağrı, Doğubeyazıt üzerinden Van'a gelince; Van Paşası olan Erciş kaymakamı; Payitaht'tan gelen yazı üzerine:

— Şehri boşaltın! diye talimat vermiş.

Biz, memlekette “seferberlik” deriz; Kars tarafı da “kaça-kaç” derler... “Boşaltın!” talimatı verilince, halk, olduğu gibi...—Van, Bitlis, Ağrı... O bölgenin tamamı, Batı'ya doğru göç etmeye başlamış. Çok hazindir bu göç! Bizim anne baba tarafı Urfa taraflarına gidip, sekiz yıl oralarda yaşamışlar, sonra da geri dönmüşler.

Büyüklerimiz, dertli dertli anlatır ağlardılar bu hazin olayı...

Ruslardan, Ermenilerden kaçış olayını. Onların, bende öyküleri de var.

Göçerlerken, her şeylerini bırakmışlar...

Fakat, bir-iki aile o talimatı dinlememiş kalmış, gitmemiş! Kalanların içerisinde de en önde **Gülçin Nene** var. **Mirze Bey**'in hanımı **Gülçin Nene**. O vakitler 89-90 yaşlarında...

Oğlu Rızvan Ağa'ya:

— Ben gelmem! diyor.

— Niye?

— Çünkü, diyor, bizde ata, ecdat âdeti var!

Avlusunu gösterip — etrafı duvarlarla çevrili avlular var, yani bağ-bahçesi içinde—

— Burası benim vatanım, ben burayı terk etmem! diyor. Öleceksem burada olmam lazım. Sen, o elindeki kundaklı silahı bana ver! Gelirlerse çatışayım Moskoflarla, Ermenilerle, demiş.

Gitmemiş, kalmış Erciş'te, Gülçin Nene.

Nenemin **Selbi Hanım** diye bir komşusu varmış. Bu bilgiler de ondan nakildir...

Gülçin Nenem namaz üzerindeyken, Ruslar, avlunun kapısını zorluyorlar ve içeri giriyorlar. Ruslar, ona haçı gösteriyor:

— Bu haçı öp ve boynuna geçir! diyorlar.

Nenem kabul etmiyor. Bu esnada orada aralarında bir çatışma oluyor o yaşıyla. Bir Rus askeri, bunun karnına kamayı vuruyor. Gülçin Nene de, elindeki silahla Rus askerini yaralıyor, ama nenem orada şehit oluyor.

Komşusu Selbi Hanım'a, son nefesini verirken:

— Selbi, evlatlarıma selam söyle! Terk etmedim toprağımı, toprağımda ölüyorum; vatanım için ölüyorum, diyor.

Rahmetlik Gülçin Nenemizin mezarı, Van depremine kadar bahçemizde duruyordu. Hatta ben oranın yapılmasını çok istiyordum; fakat müteahhitler oralara girmişler, darmadağın etmişler, yıkmış atmışlar oraları.

Çok üzgünüm!

ÇOCUKLUK... EĞİTİM...

Fotoğraf: Necmettin Karaca

Evimiz, Divanhane idi

Bizim evimiz, aynı zamanda bir divanhane idi. Büyük bir odamız vardı...

Odada, her cuma akşamı, Erciş'in büyükleri, dervişler, dışarıdan gelenler toplanırdılar. "Cenkler" okunur, âşıklamalar söylenir, dinî sohbetler yapılırdı. Sanki güzel bir mektep gibiydi evimiz. Erzurum'dan, Kars'tan da âşıklar gelir, misafirimiz olurdular.

Ben, daha küçükten, o âşıkların hikâyeleriyle büyüdüm. Çocukluğum; âşıkların, meddahların, hikâyecilerin ortasında, bağ bahçe içinde geçti.

Erciş; bağlık, bahçelik, meyvelik bir yerdir. Kendi üzüm bağlarımız vardı. Bağımızın hemen bitişiğinde de, Ercişli Emrah'ın *Köşklü Bağ* diye anılan bağı vardı.

Sanatkâr Bir Aile

Ben, "âşık" sever, "sanat" sever bir ailenin çocuğuyum. Ailemiz kalabalıktır. Sanatkâr ruhlu bir ailedir.

Dediğim gibi; dedem, babam, kardeşlerim hem musikişinas hem de tasavvuf ehlidirler. Anam da hatırı sayılır bir şairdi. Güzel sesi vardı. Teyzelerimde de musiki neşvesi, şairlik vardı. Daha çocukluğumdan hatırlarım...

Aile içinde bilhassa teyzelerim arasında ne zaman sözlü bir kavga çıksa, soydan gelen bir refleksle çözülür; Allah vergisi şairlik yetenekleriyle birbirlerine laf yetiştirmeye çalışırlardı. Bunu, "şiirle laf atma" yöntemiyle yaparlardı. Ancak kavgaları öyle çok da uzun sürmezdi. Mesela bir teyzem, öbür teyzemle şöyle dövüşürdü:

Hayasından hayasından
Ot atarlar tayasından²
Cemile (de) bir basma giymiş
(O da) Damadının sayasından³.

Şimdiki gibi üç gün, beş gün küs kalmak diye bir şey yoktu. Sonunda hep sevgi galip gelir, sevgi ortamında olunurdu.

Teyzelerim de iyi nakılcılardı⁴. Ben Emrah'ı biraz da Aslı Teyzem'den öğrendim. Biz, aile içinde "Aslı Nene", "Aslı Eze" deriz.

Biri kız sekiz kardeşiz... Ben evin son çocuğuyum. Sekiz kardeş sırayla: *Haydar, Zâkir, Ömer, Ziver, Mehmet, Mustafa, Şâdiye* ve *Ahmet*...

Büyük ağabeylerim, bilhassa baştan dört ağabeyim, babam tarafından iyi yetiştirilmiş, donanımlı din adamlarıydılar. Ben onlar gibi bir din eğitimi almadım. Okuyamasam da Arap harflerini tanırım. İçinde bulunduğum ortamda, maneviyatta ben de okumuş gibiyimdir.

Diğer taraftan dördüncü ağabeyim Âşık Ömer Ummânî Baba; saz çalmazdı, ama irticâli, doğaçlaması kuvvetli bir âşıktı. Erciş'te; her Ramazan, arkadaşları bir kahvehane tutar, o da o kahvehanede bir ay boyunca elinde "meddah" gibi bir ağaç parçası, âşık hikâyeleri, cenkler, Hazret-i Ali cenkleri, Battal Gazi, Ebâ Müslim Horasânî, Sîret-i Nebî, Yusuf ile Züleyha hikâyelerini vezin halinde anlatırdı. İyi bir söz ustası ve âşık nakılcısı, hikâyecisiydi.

² *taya*: ot yığını

³ *sayasından* [=sayesinde]

⁴ *nakılcı*: anlatıcı; hikâye-masal anlatıcısı; hikâyecisi, masalcı.

Enver Hoca - Gülli Ana. Erciş, 1980.

Ummânî Baba; dedem ve babamdan sonra, hem **Kadirî** hem **Rufaî** olarak dergâhta “ser-i zâkirlik” görevini sürdürdü. Daha sonra gitti, Erzurum’da, Salameri köyünde, Ahmet Baba’nın torunu Mevlüt Baba’dan el aldı. O da bizim bölgededir.

Ancak, Van depreminde dergâh mergâh kalmadı, hepsi yıkıldı gitti.

Büyük ağabeyim **Haydar Hoca**’nın unvanı da **Giryânî** idi... “Haydar Giryânî” derlerdi. O da donanımlı bir kişiydi. Muhabbet ettiği zaman, meclisinde kimseler konuşmazdı. Çok arifti. Rahmetlik, aynı Fatih Sultan Mehmet’e benzetilirdi. Fatih’in bir portresi var ya! Yüz yapısı, aynı ona benzerdi.

Âşık Ömer Ummânî Baba, Van depreminden 4-5 yıl sonra, 2016’da vefat etti. 1938 doğumluydu. Haydar Giryânî ise 2008’de rahmete gitti. O da 1923 doğumluydu. Ve Ziver ağabeyim 2005’te rahmetli oldu.

Ahmet Poyrazoğlu;
ağabeyleri Ömer Ummânî
(solda), Haydar Giryânî
(sağda) ile birlikte
[28 Ağustos 2005, Erciş]

Dayım **Kerem Canpolat** da Erciş’in karakteristik simalarındandı. Onu, Erciş’e gelen bütün âşıklar bilir, daha ziyade “Kerem Dede” diye tanınırlardı. Kendisi, o dönemin arzuhalcisidir; ama, bir avukattan daha yetenekli, daha bilgilidir. Dava vekili gibidir.

Erciş’te bir dükkânı vardı. Evinde, şehir dışından gelen âşıkları ağırlar, barındırırdı. “Kerem Dede” adını ona, âşık dostları koymuşlar. Kerem sahibi, âşıkların sahibi anlamında...

Kerem dayım, kalemşör bir insandı. Erciş’e gelen âşıkları, akşam kahvede program yaptıkları esnada dinler, eski yazıyla, irticâli söyledikleri sözleri, şiirleri kaydedirdi. Böyle sanatkar düşünüy, şiir-musiki düşünüy bir adamdı... Kerem dayımı da 1988’de kaybettik.

Çocukluğum ve Yetiştığım Çevre

Erciş’in üzüm bağları çok meşhurdur... Şimdi pek bağı kalmadı ya! Mesela, Köşklü Bağ... Bu bağ, Ercişli Âşık Emrah’ın hikâyelerinde de geçer. Emrah’ın, Han Selbi için yaptığı bağdaki köşkü yarım kalır ya! Han Selbi’yi, İran askerleri kaçıncı... İşte hikâyedeki, o köşkün içinde olduğu bağıdır... Erciş Beyi tarafından Emrah’a hediye edilen bağ... Ailemizin büyükleri, Emrah’ın akrabalarından almışlar o bağı. Şimdi bizim amcazadelerin elinde ve “Köşklü Bağ” olarak da tapuya kayıtlıdır.

Bizim bağımız; şimdi bizim amcazadelerin elinde olan o Köşklü Bağ’a yakın olduğu için; benim küçükluğüm hep o bağlarda geçti.

Nenelerimiz, büyüklerimiz ceviz ağacının altında oturur — hele akşamları — Emrah ile Selbi Han’ın hikâyesini anlatırdılar. Burada bu olmuş, burada şu olmuş, diye... Bağın her köşesi, bir motife sığardı. Küçük yaştan itibaren o hikâyelere do-
larak büyüdüm.

Kerem Dede

Genç öğretmen
Ahmet Poyrazoğlu

1965, Erciş

Ahmet Poyrazoğlu, okul bandosunda (sağda) [Arkadaşları: İbrahim Yılmaz (ortada), Metin Erdoğan (solda) 1 Nisan 1968, Erciş].

9 Yaşında İlkokula... 35 Yaşında Üniversiteye...

Çocukluk ve ilk gençlik yıllarım hep kendi bağ ve bahçe işlerimizde çalışmakla geçti. Babamın işlerine yardım ediyordum. İlk okula başladığımda 9 yaşındaydım. Ağabeyim Ummânî Baba, beni okula götürüp kayıt yaptırdı, böylece gecikmeli olarak 1959 yılında ilkokula başlamış oldum. O zamanki adı **Merkez İlkokulu** idi, tarihî bir okuldu. Sonradan adı **Atatürk Merkez İlkokulu** oldu. 1964'te de **Erciş Ortaokulu**'na başladım. Üç yıl sonra, ortaokul bitince, bu kez **Erciş Lisesi**'ne gittim. **Erciş Lisesi**'ni de 1970 yılında bitirdim.

O zamanlar, liseden sonra, fark derslerini vererek öğretmen okullarına geçiş imkanı vardı. **Alparslan Öğretmen Okulu**'nda fark derslerini verdim ve 1971'de mezun olup sınıf öğretmeni olarak atandım.

İlk görev yerim, Van'ın Gülpınar ilçesi oldu. Sonra Van'ın köylerinde ve nihayet ilkokulu okuduğum okulumda görev yaptım.

Askerliği de, 1973-1975 yılları arasında, Erciş'in Doluca Köyü İlkokulu'nda, asker-öğretmen olarak yaptım. Bekârdım. Askerlik için de köylerde iki yıl çalıştım. 1985'te, İstanbul'a tayinim çıktı. Zeytinburnu'na. Orada, Bozkurt İlkokulu'na atandım. Eşim de benimle beraber İstanbul'a tayin oldu. Kendisi anaokulu öğretmeni idi. Zeytinburnu'ndaki Bozkurt İlkokulu'nun yanındaki kız meslek lisesinde, anaokulu öğretmeni olarak emekli olana kadar görev yaptı.

Bu arada, İstanbul'da iken, 37 yaşında, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programını tamamlayarak, Ekim 1988'de mezun oldum. Ve İstanbul'da 13 yıl daha çalıştıktan sonra, öğretmenlikten emekli oldum.

Erciş Lisesi'nde, "Hababam Sınıfı" adlı tiyatro oyununda [1968].

soldan: Ahmet, Nurettin, Ubeyda (24.02.1968)

Bir murad almadım kahpe dünyadan
Zati felek siler bir gün künyeden
Ahmed'im der ben gidince dünyadan
Bir hatıra kalsın fotoğrafımız

Evlilik

Eşimle tanışmamız ve evlenmemiz Erciş'te oldu. 1975 yılıydı. Erciş'te, anaokuluna bir öğretmen gelmiş: Perihan Hanım... Perihan Gencer.

Kendisi Çankırı'nın Ilgaz ilçesindendir. Erciş'e, babasıyla birlikte gelmişler. Ama, babası biraz tedirgin... Erciş'e gelene kadar haklı olarak kafasında epeyi kurmuş. Erciş'in kültürü bize yabancı, Ilgaz'a uzak, vs. gibi...

Ilgaz'da yaşayan bir akrabamız da demiş ki:

— Orada, senin kızı bırakmazlar, vallahi! Mutlaka Ercişliler alır.

Sanki içine doğmuş gibi...

Neyse, gerçekten de bir vesile oldu ve biz Perihan Hanım'la tanıştık. Kısa sürede de evlendik. 3 Ağustos 1976'da kızımız Esra Çiğdem, 4 Nisan 1981'de de oğlumuz Ozan Emrah, Erciş'te dünyaya geldi.

Erciş'te bir süre birlikte görev yaptıktan sonra, benim tayinimle birlikte İstanbul'a geldik. Çocuklarımızın ikisi de İstanbul'da büyüdüler, orada evlendiler. Her ikisi de bize birer kız torun verdi. Esra Çiğdem'in kızı "Zeynep"; Emrah'ın kızı "Duru"...

Eğitim Hayatı / İş Hayatı:

Erciş'te, İstanbul'a tayinim çıkana kadar, öğretmenlikle beraber âşıklık yapmayı da sürdürdüm. Sağ olsunlar! Amirlerimden, devletten sıkıntı olmadı, izin verdiler, serbest çalışabildim; ama, öğretmen arkadaşlarımdan küçük kıskançlıklar olmadı da değil. O sıkıntılı günleri geride bırakabildim. İsterseniz kayda geçsin diye burada kısaca yaşadığım bir olayı anlatayım...

Öğretmen olduktan sonra da âşıklığa devam ettim. Âşık meclislerine katılıyor, arada, çağırılan yerlere gidiyordum. Bir ara, bir âşıklar kahvesi de açtım.

İnsanoğlu çok kıskançtır ve bu bence her meslek için geçerlidir. Davulcular davulcuları sevmez, zurnacılar zurnacıları, imamlar imamları... Niye? Biraz meslektaş kıskançlığı, biraz da geçim kıskançlığı bence...

Ben bir öğretmenim, ama mesai saatleri dışında âşıklık yapıyorum. Programlarım akşamları... Millet kuponla, biletle içeri giriyor, ben para kazanıyorum. Maaşa talim eden arkadaşlarımdan ise, ay sonunu getirene kadar anası ağlıyor.

Öğretmen arkadaşlarımdan birileri "Bu Poyrazoğlu para kazanıyor!" diye beni şikâyet etmişler. Hem de, Ankara'ya, Millî Eğitim Bakanlığı'na kadar gitmiş şikâyet.

Bir gün baktım, iki tane müfettiş geldi okula. Hiç unutmam, aldılar beni odaya. Dediler ki:

— Sen bu öğretmenlik dışında para kazanıyormuşsun!

Dedim ki:

— Siz bana bu soruyu sordunuz, izniniz varsa ben de size bir şey sorabilir miyim? Biz şimdi Millî Eğitim camiasındayız değil mi?. Bizim şu anda en üstümüz kim?

Millî Eğitim Bakanımız değil mi?

— Evet.

— Millî Eğitim Bakanımız Mustafa Üstündağ değil mi?

— Evet!

— Peki size sorsam ki beş sene önceki ve sonraki Millî Eğitim Bakanı'nın adı nedir?

İkisi de birbirinin yüzüne baktılar...

— Bilmiyoruz! dediler.

— Peki tekrar sorayım... Konya'nın, mesela on sene önceki valisi kimdi? Ya İstanbul Valisi kim?

— Bilmiyoruz! Bilmiyoruz!

— Ama, dedim 700 yıl önce yaşayan ayağı çarıklı **Yunus**'u herkes tanıyor. 700 yıldır bu koca âşığı herkes tanıyor; ama onun devrinde yaşayan sultanı, bundan on sene önce görev yapan valiyi kimse tanımıyor. Ben, işte bu yolda gidiyorum. 400 yıl önce bu memlekette yaşayan Emrah'ı herkes tanıyor. Kime sorsanız Emrah'tan bir türkü okur. Veysel'in zamanında yaşayan Sivas Valisi'ni kimse tanımaz, ama Veysel'i herkes tanır. Ben bu yoldayım!

Benim bu konuşmam, o müfettişlerin ufkunu değiştirdi. İkisi de kalktılar, şöyle bir tokalaştılar. 'Senin bu verdiğin örnek bize ders oldu', dediler ve gittiler.

Hakikaten, birisi Maraşlıymış... Dedi ki:

— Ben, Mahzunî'nin⁵ köylüsüyüm. Âşık, kuyruklu yıldız gibidir. Asırlar içinde bir kere doğar, isim bırakır, gider. O kadar yıldız doğar ki hiç kimse onun ismini bilmez. Devam edin biz senin yanındayız!.

Böyle güzel bir şey yaşadık. O şikâyet de iyi ki olmuş, önüm daha çok açıldı.

Bu sefer bana bir yazı geldi: "*Ozanımız, hangi programlara davet edilirse, mutlaka gönderilmesine...*", diye...

Bu yazıdan sonra, daha bir serbest gitmeye başladım programlara...

⁵ Mahzunî [=Mahzunî Şerif]

Ercişli Emrah ve Erciş'te Âşıklık Geleneği

Erciş Güzellemesi

Erciş, Karakoyunlu Beyliği'nin merkezidir. Şah Aliyâr'ın, Kara Yusuf Paşa'nın kümbeti, türbesi vardır. Karakoyunlu Türkmen geleneğinin müstesna yurdudur. Denizi ile, kalesi ile, nezhîh işlemeli mezar taşları ile alimlerin, ediplerin, şairlerin, musikişinasların, âşıkların beşiğidir.

Benim içinde büyüdüğüm sanat ikliminin zenginliğini, Erciş'in her köşesinde bulabilirsiniz. Âşık hikâyeleri, âşık havaları, tekke-dergâh havaları, zengin âdetler, itikatler, türkülerle çok müstesna bir yerdir.

Türkülerinin müzikleri, oyunları, havaları çok değişiktir. Komşu yerlerden hiçbir yere benzemez. Hangi kapıyı çalsan muhakkak bir türkü söyleyen çıkar.

Güzel sesli usta sanatkârlar odalarda, divanhanelerde, bağ—bahçelerde dergâh havaları ile âşık havalarını öylesine kaynaştırmışlardır ki adeta kendine özgü bir Erciş musikisi yaratmışlardır. Bu musiki, Karakoyunlu Türkmen musikisidir.

En önemli ispatı da *Emrah ağzı* musikinin kendisidir. Bu da bizâtihi Emrah ve Selbihan hikâyesidir. Bunun yanında, Kürtlerin müzikleri de bölgede çok etkilidir. Birbirinden esinlenmeler de olmaktadır.

Ben bu musikili hikâyenin en mahrem hallerini evimizin odalarında, bahçelerde, bağlarda dinledim. Köşklü Bağ'ın dibinde anamdan, nenemden, ezelerimden dinledim. Âşık kahvehanelerinde usta âşıklardan, meddahlardan dinledim. Küçük yaştan itibaren o hikâyelerle dolarak büyüdüm.

Ercişli Emrah ve Emrah-Selbihan Hikâyesi...

İnanıyorum ki Âşık Emrah'ın sanatı, tek başına Türkmen musikisinin şaheseridir. Bağrı yanık âşıkların dillerinden, bağrı yanık gönüllere akar. Türkülerle, uzun havalarla, Ercişli Emrah adını yurdun her köşesine götürür.

Ercişli Emrah ile Selbihan'ın hikâyesi, bize en basit deyişle 17. asırdan seslenir. Hikâye içinde geçen kenar bucak bilgileri de, hikâyenin gerçekliği üzerine ciddi mesajlar verir. Ercişli Emrah'ın yaşadığı dönem, yaşı ve doğum tarihi ile yine Emrah'ın kendi deyişlerinden çıkarılabilir.

Mesela; Van Kalesi'nin Şah Abbas tarafından kuşatılma tarihi 1604'tür. Hikâyede anlatıldığına göre bu kuşatma esnasında Âşık Emrah, 18 yaş civarındadır. Hikâyede, o yaşta yeni aşka düşmüş bir âşıktır. 1604'den 18'i çıkardığımız zaman 1586'yı buluruz ki bu tarih de Emrah'ın aşağı-yukarı doğum yılını bize verir.

Bir şey daha...

Hikâye anlatıcısı ustalarımız; Âşık Emrah'ın, 28 yaşında, genç yaşta vefat ettiğini bildirir. Yani Kağızmanlı Hıfzı gibi fazla yaşamamıştır.

Halk hikâyelerini, halk hafızasını hafife alıp, başımızdan savmayalım. Yüzde yüz olmasa da, anlatılan kimi olaylar ve tarihler arasında bir bağlantı imkânı bulabileceğimizi de unutmayalım. Böyle bakarsak, başka bilgilere erişebiliriz.

Yine bir başka detay...

Şah Abbas'ın Van Kalesi'ni kuşatmasıyla birlikte göç, yani kaçış başlar. Halk, aç-susuz kalmamak, canından olmamak için şehirden kaçır. Bu arada Şah'ın atlıları, Selbi Han'ı kaçıtır. Emrah da, "Belki bir iz bulurum" diye Van'a gider.

Emrah'ın, Van'da söylediği çok güzel eserler vardır, kitabımızda da bahsetmişizdir⁶. Âşık Emrah; hikâyede, halkın göçünü şöyle tasvir eder.

Göç göç olmuş Van'ın bey oğlanları
Her biri çekilip bir yana gider
Çiçekli çimenli bahça bağları
Gark olmuş zulüme talana gider..

Çok güzel bir eserdir bu!...

Hikâyenin bu kısmında, Sinan Paşa diye bir Osmanlı paşasının adı geçer ve Sinan Paşa, bir gemiyle Van'dan kaçır. Bunu niye söylüyorum? Şimdilerde Sinan Paşa'yı araştırıyorum. *Cıgalızâde* diye anılıyor... Şah Abbas'ın kuşatmasında, Van Kalesi'ni terk eden Osmanlı paşası olduğunu tahmin ediyorum. Muhtemeldir ki gemiyle, Tatvan-Ahlat üzerinden Erzurum'a geçmiş ve oradan da İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da da, akıbeti herhalde asılmak olmuştur.

Dolayısıyla Emrah'ın bu türküsünde, hem Sinan Paşa bize bir tarih veriyor, hem de Şah Abbas'ın Van Kalesi'ni kuşatması... Bu iki motiften, Emrah'ın yaşadığı dönemi ve tarihini yaklaşık da olsa tespit edebiliyoruz⁷.

⁶ Ozan Ahmet Poyrazoğlu (Derleyen), *Ercişli Âşık Emrah Deyişleri*, Eminönü Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Yayınları, İstanbul, 2001.

⁷ Ahmet Poyrazoğlu, merhum Ali Saraçoğlu'nun şu eserini, verdiği bilgilere tanık olarak göstermektedir: Ali Saraçoğlu, *Ercişli Emrah (Gökyüzünde Bölük Bölük Turnalar)*, T. C. Kültür Bakanlığı HAGEM Yayınları, Ankara, 1999 [S. Şenel].

Erciş'in Usta Hikâye Anlatıcıları ve Ercişli Âşıklar

Erciş'te bunun gibi pek çok halk hikâyesi ve hikâye anlatıcısı vardır. Bütün anlatıcılar içinde, bana en kuvvetli kaynak olan **Âşık Battal**'dır, Âşık Battal'ın rivayetidir. Battal Usta, Erciş'e gelen en usta hikâye anlatıcılarından biriymiş. Ama onun gibileri, saz şairlerinden ayrı düşünmek gerekir.

Âşık Battal, hakkında bilgi aldığım en eskisi hikâyecidir. Âşık Müdâmî'nin taaa dedeleriyle beraber âşıklık yapmış. Âşık Battal, Erciş'e geldiği günlerde, Âşık Emrah'ın akrabalarıyla da görüşmüş; hatta Erciş'te kendisini evlendirmek istemişlerse de, kalmamış.

— Erciş'ten, 3500 civarında Emrah eseri öğrendim, dermiş Battal Usta.

Bunların bir kısmını, rahmetlik Posoflu Müdâmî kaydetmiş. Onları Müdâmî'den aldık; ama çok eser de zayi olmuş.. Savaşlarda, göçlerde falan kaybolmuş, gitmiş...

Hikâye anlatıcısı ve âşık olarak daha eski ustalardan **Âşık Mahmut**, **Hayretî** ve daha sonraları da **Âşık Yusuf** ve **Âşık Mehmet** var. Âşık Mehmet'e, **Keçeci Mehmet** de derler... Aslıhan Ezem'in beyi **Abdurrezzak Hoca**'nın ustası da Keçeci Mehmet imiş. İyi anlatıcıymış. Ne mutlu bana ki Abdurrezzak Hoca'ya yetişebildim. **Aslıhan Ezem** de, Abdurrezzak Hoca da güzel seslilerdi, usta nakılcıydılar.

Sonra **Âşık Davut [Telli]** ve oğlu **Âşık Emin Cihânî** var... Âşık Davut'un bir oğlu daha vardı... Emin Cihanî'nin de kardeşi: **Sabri Telli**. O da hikâyeciye. Güzel hikâye anlatırdı. Ondan sonra da, ağabeyim **Ummânî Baba**...

Böyle bir hikâyeci kolu vardır Erciş'in... Ama Cemil Dayı'yı da unutmayalım: **Âşık Cemil Dayı**... Onu da gördüm... Sonra Cemil Dayı'nın oğlu **Âşık Kahraman**... Kahraman Ağabey de neredeyse 80 yaşına vardı... Erciş'te, hayattadır; güzel eserler yazar.

Bu hikâyeci silsilesine en son mensup olan da galiba bendeniz oluyorum.

Erciş'in usta âşıklarına gelince...

Aslında her hikâyeci biraz âşıktır. Hem hikâyeci hem de âşık olan da çoktur. Ama yine de hikâye anlatıcılarını, meddahları ve âşıkları birbirinden ayırmak gerekir. Bunların içinde de, adı cihanı dolaşan Ercişli Emrah'ı bir tarafa ayıralım...

Âşık Emrah'tan başka, hikâye içinde de adı geçen, babası **Âşık Ahmet** ile Emrah'ın çağdaşı **Âşık Mahmut**, sanki Erciş'in adı saklı kalmış âşıklarıdır... Tarihte, yaşadığını keşfettiğim **Derdiyar** da unutulmuş âşıklardandır⁸...

Ben, "Derdiyar" hakkında, adını yaşatmak için küçük bir kitap da hazırladım.⁹ Âşık Derdiyar'ın ardından tarihe iz bırakan **Âşık Hayretî** ise, Yunus gibi kutlu bir tasavvuf şâiri. Hayretî'yi, **Âşık Yusuf** ve devre arkadaşı **Âşık Keçeci Mehmet** izler.

⁸ Ahmet Poyrazoğlu Derdiyar ve maşukası Gülhandan'la aşkını anlattığı bir hikâye tasnif etmiş ve bu tasnifini de, 2009 yılında kitap olarak yayınlamıştır. Bkz. Ozan Ahmet Poyrazoğlu, *Derdiyar ile Gülhandan Hikayesi*, İstanbul, 2009, 77 s.

⁹ Ahmet Poyrazoğlu, *Derdiyar ile Gülhandan* hikâyesini, nasıl tasnif ettiğini şöyle anlattı (1 Temmuz 2025, Şişli/İstanbul) [S. Şenel]:

"Derdiyar" ismini Ercişli Emrah'ı araştırırken bir yazıda okudum. Yazar, "Erciş mahallesinde yetişmiş Derdiyar ünlü Karakoyunlu âşıklardandır" şeklinde bir not düşmüş. Derdiyar ismi, beni derin derin düşündürdü. Sonraları çok araştırdım, ama ona ait ne bir şiir ne bir bilgi bulabildim. Böylece, adını yaşatmak için hikâyesini tasnif etmeye karar verdim.

Âşık Yusuf'un oğlu ise dediğim gibi **Âşık Davut Telli**'dir¹⁰. Kendisini tanıyamadım; ama, balmumu plağa alınan sesini, türkülerini, havalarını işitebildim¹¹.

Ve "Telli" sülalesinin son ferdi, Âşık Davut Telli'nin oğlu **Âşık Emin Cihânî**'dir ki ben Âşık Emin Cihânî ile Erciş'te kahvehanelerde sürekli programlar yaptım. Kendine mahsus bir sedası, yüksek bir sesi vardı.

Bu arada Âşık Davut Telli'nin babası Âşık Yusuf'tan bir nebze olsun bahsetmek isterim.

¹⁰ Muzaffer Sarısözen, Halil Bedi Yönetken ve Teknisyen Rıza Yetişen'den oluşan Ankara Devlet Konservatuarı derleme heyeti, Van/Erciş'te, Ahmet Poyrazoğlu'nun sözünü ettiği Davut Telli'den, 14.07.1950 günü derlemeler yapmış; kendisinden yörenin türkülerini, âşık havalarını ve bilhassa halk hikâyelerine dayalı müzik örneklerini ses kayıt cihazına kaydetmiş. Davut Telli, derleme fişlerine, R. 1302 [M. 1886/1887] doğumlu olarak kaydedilmiş. Biraz saz çalarmış. Eski âşıklardan Âşık Mirza, Âşık Yusuf [babası], İskender [Alkoç]/[Hikâyeci] ve Âşık Süleyman [Hikâyeci]'dan yararlanmış. Âşık Davut Telli'nin sesinden kaydedilen eserler ve künye bilgileri şöyledir:

Adı-Soyadı	Derlendiği Yöre	Derleme Tarih	Plak No:	Eser Adı / İlk Mısraı
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 A-1	Yoncalar: Yoncalar Hanım yoncalar
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 A-2	Âşık Yaralı Haydar'dan: O mehil ki gaflet dağına çıkanda
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 A-3	[Ercişli] Emrah'ın, babası Âşık Ahmedî ile karşılaşması: Havanın muyları geçdir senesi hangisidir
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 A-4	Âşık Emrahtan (Ercişli): Badi sabah sen Mevlâ'yı seversen
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 A-5	Horuz: Horuzi gattim eyvana
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 B-1	Kızlar: Gaşlaren garasına
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 B-2	Seferberlik [Davudî'den (Davudî=Davut Telli)]: Elveda günüdür çimenli dağlar
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 B-3	Kurbanî: Nasıl vasfın edim senin sultanım
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 B-4	Kotan: Kotana bak kotana
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1634 B-5	Cici pabucum cici
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 A-1	Köroğlu: Niçin girdin degirmana
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 A-2	Şah İsmail: Uzaktan gelen efendim
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 A-3	Yayla: Yaz olanda yaylaları gezmeli
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 A-4	Durnalar: Galhın durnam galhın Van'dan çekilin
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 A-5	Eleginen: Eleginen eleginen
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 B-1	Geyik Avı: Bir çüt geyik bu derede su içer
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 B-2	Ağca Kızlar: Bir bölük ağca kızlar
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 B-3	Çıranın Burnu: Çıranın burnuni kes goy çıra yansın (Oyun Havası)
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 B-4	Kondura: Erzurum ellerinde (Oyun Havası)
Davut Telli	Van-Erciş	14.07.1950	1635 B-5	Yüsgektir: Yüsgektir yarın eyvanı

Davut Telli'den derlenen bu eserlerden 2 tanesi, bizzat Muzaffer Sarısözen tarafından notaya alınmış. Bkz. TRT Müzik Dairesi Başkanlığı THM Repertuar No. 286: **Eser Adı:** "Bir bölük ağca kızlar"; **Kaynak Kişi:** Âşık Davut Telli; **Derlendiği Yer:** Van/Erciş; **Notaya Alan:** Muzaffer Sarısözen. TRT Müzik Dairesi Başkanlığı THM Repertuar No. 1013: **Eser Adı:** "Erzurum ellerinde"; **Kaynak Kişi:** Âşık Davut Telli; **Derlendiği Yer:** Van/Erciş; **Notaya Alan:** Muzaffer Sarısözen [S. Şenel].

¹¹ Âşık Davut Telli'nin Ankara Devlet Konservatuarı adına Erciş'te yapılan ses kayıtları, ilk kez **TRT Türkü**'de yayınlanan **Türkü Yazıları** programında [2018-2024], açıklamalı olarak peyderpey yayımlanmıştır. Celal Volkan Kaya ile birlikte hazırlayıp sunduğumuz bu radyo programının yayın kayıtları, sayın Poyrazoğlu ile de paylaşılmıştır [S. Şenel].

Âşık Yusuf, Çanakkale savaşları için seferberlik çıktığında gönüllü olarak askere yazılmış; ancak orada şehit olmuş. Cepheye gittiğinde, geride ikisi kız biri erkek üç çocuk bırakmış. Âşık Yusuf, akranları arasında kuvvetli bir âşık olarak anılıyor-muş. Oğlu Davut Telli de çok usta bir âşıkmiş. Birazdan, ona yine döneriz.

Bu arada şunu da kaydedeyim...

Kol, silsile dendiğinde ustalık-çıraklık bağı da aranır. Ancak Ercişli Emrah genç yaşta vefat ettiği için bir çırak yetiştirmemiş, dolayısıyla kol da oluşmamış. Ancak bunun etkisinde kalmamak lazım. Çünkü Erciş'te:

— Sen hangi âşıktan esinlendin?

dedikleri zaman, onlar kendilerini Ercişli Emrah'ın *"geç kalmış çırakları"* olarak kabul ederler ve kendilerini öyle tanıtır. Ben de öyle kabul ediyorum!

Çünkü Ercişli Emrah'ın bir tavrı vardır. O tavrı bilmeyenler de ona mensup kabul edilmez. Mesela Summânî'nin bir tavrı vardır, Veysel'in bir tavrı vardır; Pir Sultan'ın bir tavrı vardır... Dadaloğlu'nun, Karacaoğlu'nın da böyledir.

Erciş'e Gelen Gezgin Âşıklar

Burada bir şey daha söyleyeceğim...

Âşık Battal'ın anlattığına göre; Âşık Kerem, arkasından Karacaoğlu... Bunlar Emrah'la aynı dönemin âşıkları— Emrah'ın ölümünden takriben 7, 8, 10 sene sonra Erciş'e uğramışlar, konuk olmuşlar... Âşık Kerem, Han Selbi ile, Selbi Han ile karşılaşmış görüşmüş.

Büyüklerimizin nakline göre —bunları ben çok seviyorum, elimizde yazılı bir kaynak olmamasına rağmen... Karacaoğlu, Van Paşası'nın yanında 2 sene divanda âşıklık yapıyor. —Gevaş'ın, Edremit'in Elmaları meşhurdur; Karacaoğlu, oralarda bir kıza âşık oluyor; ama Emrah'ın ölüm haberini de orada duyuyor. Haber alınca, Emrah'ın akrabalarına, Erciş'e, taziyeye gidiyor. Büyüklerimiz anlattılar. Âşık Kerem ve Karacaoğlu, Erciş'e bu sebepten uğramışlar.

Dolayısıyla Erciş, Emrah'ın yurdudur, ama bir de Karakoyunlu kültürü orada ağır basar. Âşıklık geleneği her yerde, her evde vardır. Bununla birlikte bir Emrah tavrı da vardır.

Erciş; Erzurum, Kars, Ardahan âşıklarının, Artvin âşıklarının sürekli gelip gittikleri yerdir. Meşhur, Erzurumlu **Âşık Summânî** de Van'a, Erciş'e gelmiştir.

Dedem Hafız Asker ve Âşık Summânî

Büyüklerin anlattığına göre; Âşık Summânî, dedem Hafız Asker'in [d. R. 1283 (M. 1867/1868)-öl. 1945] iyi vaktinde, askerliğini yapmak üzere Van'a gelmiş. Hacıbekir Kışlası'nda dört yıl askerlik yapmış.

O zamanlar; kışları kızaklarla, at kızaklarıyla gidip geliyorlarmış. Gidiş-gelişler çok sıkıntılı... Askerlik dört yıl olduğu için de Summânî, dedemin evine pek çok kez misafir olmuş.

Hatta, şimdiki Erciş'in kadim Selçuklu Karakoyunlu Mezarlığı'nda büyük tarihler vardır — Emrah'la Selbihan'ın mezarları da oradadır — Summânî'yi mezarlığa götürmüşler. Summânî Baba; *"burdadır"* redifli şiirini orası için söylemiş.

Çok mükemmel, hiçbir yerde yayınlanmamış bir eserdir.

Hafız Asker

Geldim kabristana uğradı yolum
Sedd-i evliyânın yolu burdadır
Dünyânın encâmî derdi meşagget¹²
Yahşi yaman kalmakâlî¹³ burdadır

Teftiş eder gelen seyyâh burada
Gamli gelen olur ferrah burada
Cennet-mekân Âşık Emrah burada
Çürümüş sazının teli burdadır

Sıralı makberler var katar katar
Teferrüç ettikçe ilhâmım artar
Daïma üç kutup burada yatar
İlm ü hakîkatin hâli burdadır

Summânî sözüne verdi nihâyet
Vârolsun Necmettin Hocamız gâyet
Yazılmış taşları büsbütün âyet
Ma'rifet ehlinin eli burdadır

Bu şiiri, ağabeyim Haydar Hoca ve dayım **Kerem Canpolat**'tan aldım.

Eski Erciş Müftüsü Molla Necmettin Efendi, R. 1318 [M. 1902/1903]'de kayda geçmiş. Necmettin Efendi, 1915'te, Seferberlikte, Diyarbakır Sur'da, veba salgı-
nında, vefat etmiş.

Dayım Kerem Dede

Sözün burasında, biraz daha dayım Kerem Canpolat'ı anlatayım... Neredeyse bundan bir asır öncesinden Erciş'e gelen bütün âşıklar dayımı bilir, dayım da onları bilirdi... "Kerem Dede" diye tanırlandı kendisini... O dönemin arzuhalcisidir; ama, bir avukattan daha yeteneklidir. Dava vekili gibidir.

Dayımın çarşıda bir dükkânı vardı. Dışarıdan gelen âşıkları evinde barındırırdı. Daha evvel dediğim gibi, "Kerem Dede" adını, onun âşık dostları koymuşlar. Dayım, dışarıdan gelen âşıkları eşelemeyi, onlardan şiirler yazmayı ihmal etmezmiş.

Kerem dayımın kaydettiği, anlattığı, benim de geliş gidişlerine şahit olduğum pek çok âşık vardır. Eskiden neredeyse her ay Erciş'e gelenler olurdu. Gelen âşıklar da, bir âşık kahvesi olmasa bile herhangi bir kahvede âşık meclislerinde sürekli program yapardılar.

Posoflu Müdâmî meclis kuran âşıklardan biriydi. En aşağı her kış 2-3 ayını aynı kahvede âşıklık yaparak geçirirdi. Müdâmî, Âşık Emrah'ı da çok iyi anlatan büyük bir ustaydı. Müdâmî Baba'ya müstakil olarak, sonra değinelim...

Müdâmî'den başka **Âşık Davut Sulari**, **Âşık Veysel**, **Âşık Mevlid İhsânî**, **Âşık Yaşar Reyhânî**, **Âşık Murat Çobanoğlu**...

¹² meşagget [=meşakkat]: güçlük, zorluk, sıkıntı.

¹³ kalmakâlî: karmakarışık hali; gürültüsü, patırtısı.